

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยปัญหาการบังคับใช้กฎหมายซื้อขายสินค้าล่วงหน้า : กรณีศึกษาสินค้า ยางพาราในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ได้ผลการสรุปงานวิจัยดังนี้

5.1 บทสรุป

บริบทการซื้อขายยางพาราและกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นจะเห็นว่า ตลาดในการซื้อขายยางพารา ที่เกี่ยวกับตลาดซื้อขายยางพาราท้องถิ่น ซึ่งตลาดนี้เป็นตลาดที่มีการซื้อขายกันจริง เกษตรกรนิยมใช้ตลาดนี้มากที่สุด ข้อดีคือมีการส่งมอบกันจริง และได้เงินชำระราคาค่ายางพาราทันที แต่มีข้อเสียคือราคาผันผวนมากจึงมีความเสี่ยง และอาจถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางได้ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการซื้อขาย เมื่อมีข้อเสนอ มีคำสนอง ถูกต้องตรงกัน สัญญาเกิดขึ้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายโอนทันทีจึงควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแล ส่วนตลาดสินค้าล่วงหน้า ซึ่งตลาดนี้เป็นการซื้อขายกันในอนาคต ไม่ต้องมีการส่งมอบสินค้าทันที และไม่ต้องชำระราคาที่ซื้อขายทันที ให้ชำระราคาและส่งมอบกันในอนาคตตามที่ตกลงไว้ ตลาดนี้มีผู้ให้ความสำคัญน้อย โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และในส่วนของปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติซื้อขายสินค้าล่วงหน้า ศึกษากรณีสินค้ายางพาราในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้น จากผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า รัฐให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตรกรรม โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในส่วนที่ 7 เรื่องแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา 84 ว่าให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ เรื่องที่สำคัญๆ คือ คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต และการตลาด ส่งเสริม ให้สินค้าเกษตร ได้รับผลิต ตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และอีกทั้ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ในข้อ 5. เรื่องแนวทางการพัฒนา (ภาคเกษตร) กำหนดให้การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยการสนับสนุนสิ่งจูงใจ เช่น สินเชื่อเงื่อนไขผ่อนปรนให้กับผู้ประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการตลาดกลางสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดกลไกตลาดที่มีความเป็นธรรม และสนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรสามารถเข้ามาทำธุรกรรมในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า เป็นต้น

แต่ในทางปฏิบัติมีการบัญญัติพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และมีการจัดตั้งตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทย แต่ตลาดดังกล่าวปริมาณในการทำการซื้อขายยังมีจำนวนปริมาณไม่มากเท่าที่ควรเนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทกฎหมายเท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยเห็นปัญหาทางกฎหมายและได้ข้อสรุปดังนี้

1) ปัญหาในการเข้าถึงตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

จากผลการศึกษาพบว่าโดยผลของกฎหมายเกษตรและผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าถึงตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้โดยตรง เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายพาราในเขตจังหวัดบุรีรัมย์สามารถเข้าถึงตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทยได้โดยตรง

2) ปัญหาการบัญญัติกฎหมายให้ผู้ที่ทำการซื้อขายจะต้องเป็นสมาชิกเท่านั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่

จากผลการศึกษาพบว่า เจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมาย คือเพื่อลดความเสี่ยงของความผันผวนราคาสินค้าเกษตรเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายพารา แต่ในการบัญญัติกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่เข้าทำการซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตร กฎหมายดังกล่าวที่กำหนดหลักเกณฑ์ห้ามเกษตรกรและผู้ประกอบการเข้าถึงตลาดสินค้าล่วงหน้าได้โดยตรงจึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทยควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายพาราเข้าถึงตลาดได้โดยตรง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

3) ปัญหาในการวางเงินประกัน

จากการศึกษาพบว่าในการทำการซื้อขายเพื่อความมั่นคงของตลาดและเพื่อไม่ให้มีการผิดสัญญากันได้โดยง่ายจะต้องมีการวางเงินประกัน และเงินประกันดังกล่าวจะต้องรักษาสถานะไม่น้อยกว่าวางเงินประกันขั้นต่ำตลอดระยะเวลาที่ถือครองสัญญา จึงเป็นอุปสรรคแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายพาราในเขตจังหวัดบุรีรัมย์เป็นอย่างมากคือจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวของราคาทุกวัน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ควรปรับปรุงกฎหมายกำหนดให้การวางเงินประกันแยกประเภทของผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายในตลาดล่วงหน้า กล่าวคือ หากเป็นผู้ประกันความเสี่ยง หรือเป็นเกษตรกรที่แท้จริง ควรให้สิทธิพิเศษในการวางเงินประกัน หรือรัฐควรอุดหนุนรับผิดชอบในส่วนนี้ให้แก่เกษตรกรที่แท้จริง หากเป็นนักเก็งกำไรก็ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เดิม

4) ปัญหาในการกำหนดจำนวนหน่วยซื้อขาย และหน่วยการส่งมอบ

จากการศึกษาพบว่า หากมีความประสงค์จะซื้อขายจะต้องมีปริมาณ 5 ตันต่อหนึ่งหน่วยซื้อขาย แต่หากมีความประสงค์จะส่งมอบจะต้องส่งมอบหน่วยละ 20 ตัน หรือเท่า 1 ตู้คอนเทนเนอร์ในการขนส่งสินค้า หรือ 4 หน่วยสัญญาซื้อขาย แสดงว่าการจะทำการซื้อขายแสดงว่าจำเป็นต้องทำการซื้อขายในปริมาณที่มาก หมายความว่าหากมีความประสงค์ที่จะส่งมอบสินค้ากันจริงจะต้องเป็นเกษตรกรรายใหญ่เท่านั้น หากเป็นเกษตรกรรายย่อย ไม่สามารถเข้าทำการซื้อขายได้ อันนี้ก็เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่ง ดังนั้นจึงควรลดปริมาณในการซื้อขายและปริมาณในการส่งมอบจากการศึกษาพบว่า ผลของการที่สามารถทำการล้างฐานะการถือครองสัญญาได้ โดยไม่ต้องส่งมอบกันจริง จึงเป็นโอกาสให้นักเกษตรกรเข้ามาในตลาดสินค้าล่วงหน้ามากกว่าเกษตรกรที่แท้จริง ดังนั้น กฎหมายควรปรับปรุงในส่วนนี้ให้เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อเกษตรกรที่แท้จริงสามารถใช้ประโยชน์จากตลาดสินค้าล่วงหน้าได้อย่างเต็มที่ เช่น ให้เป็นตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่มีการส่งมอบสินค้าจริง เป็นต้น และจากการศึกษาพบว่า กฎหมายกำหนดให้มีการส่งมอบและรับมอบสินค้าตามเงื่อนไข เป็นภาระแก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีปริมาณการซื้อขายจำนวนมากและมีการส่งมอบสินค้าจริงให้มากขึ้น ควรกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าในเขตพื้นที่ภูมิภาคที่เกษตรกรมีภูมิลำเนาในแต่ละท้องถิ่นเท่านั้น

จากการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเกษตรกรประกอบอาชีพยางพาราในในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ทำการซื้อขายสินค้ายางพาราในตลาดท้องถิ่น และไม่รู้จักตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย จึงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้ขาดโอกาสในการประกันความเสี่ยงของราคาคงเจตนารมณ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบหรือกลไกการบังคับใช้กฎหมายซื้อขายสินค้าล่วงหน้ากรณีสินค้ายางพาราในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1) ตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอแก้ไขกฎหมายการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงตลาดได้โดยตรง ในส่วนปัญหาความมั่นคงและความเสี่ยงของตลาดก็อาจจะกระทำโดยวิธีการให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้เรื่อง การเงิน งบประมาณ เศรษฐศาสตร์ ตลอดจนผู้ที่มีความรู้เรื่องซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามาช่วยดูแล บริหารจัดการแทนเกษตรกรและผู้ประกอบการยางพาราในในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ตลาดสินค้าล่วงหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอแก้ไขกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองความเสี่ยงอันเกิดจากความผันผวนของราคาขึ้นและลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดหรือรู้ราคาสินค้ายางพาราในอนาคตได้ จะได้ว่าวางแผนในการผลิตได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ คือให้ความสำคัญแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการยางพาราที่แท้จริง ไม่เอื้อประโยชน์ให้แก่نگักงักงักไร หรือนักลงทุน หรือนักธุรกิจจนเกินไป

3) ตลาดสินค้าล่งหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอแก้ไขกฎหมายกำหนดให้เกษตรกรยางพาราวางเงินประกันในอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษ และรัฐบาลควรเข้ามาอุดหนุนหรือรับผิดชอบในส่วนค่าธรรมเนียมพิเศษนี้ จะได้ไม่เป็นภาระแก่เกษตรกรจนมากเกินไป และจะทำให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากตลาดสินค้าล่งหน้าอย่างเต็มที่

4) ตลาดสินค้าล่งหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอแก้ไขกำหนดปริมาณของหน่วยซื้อขายและปริมาณในการส่งมอบให้น้อยลงกว่าเดิม กล่าวคือเดิมกำหนดปริมาณหนึ่งหน่วยในการซื้อขายคือ 10,000 กิโลกรัม หรือ 10 ตัน ส่วนหน่วยในการส่งมอบเดิมกำหนดเป็นหนึ่งหน่วยส่งมอบคือ 20,000 กิโลกรัม หรือ 20 ตัน ควรกำหนดใหม่เป็นปริมาณหนึ่งหน่วยในการซื้อขายคือ 1,000 กิโลกรัม หรือ 1 ตัน ในส่วนหน่วยในการส่งมอบกำหนดเป็นหนึ่งหน่วยส่งมอบคือ 2,000 กิโลกรัม หรือ 2 ตัน เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าทำการซื้อขายในตลาดได้คล่องตัว

5) ตลาดสินค้าล่งหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอแก้ไขกฎหมายให้เป็นตลาดการซื้อขายจริง หรือมีการส่งมอบกันจริง ไม่ใช่ตลาดซื้อขายกระดาษ กล่าวคือจะต้องกำหนดไม่ให้มีการล้างสถานการณ์ถือครองสัญญา

6) ตลาดสินค้าล่งหน้าแห่งประเทศไทยควรเสนอกำหนดสถานที่ส่งมอบเพิ่มเติมให้มีทุกภูมิภาคในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี อาจจะต้องกำหนดให้ตลาดกลางยางพาราในแต่ละจังหวัดที่มีเป็นสถานที่ส่งมอบก็ได้เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการส่งมอบสินค้าภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ภาครัฐควรให้ความสำคัญแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการยางพาราในเรื่องการประกันความเสี่ยงราคาอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีจำนวนปริมาณในการเข้าทำการซื้อขายในตลาดสินค้าล่งหน้าแห่งประเทศไทยให้มีจำนวนมาก ๆ เพื่อไม่ให้นายทุนสามารถครอบงำราคาสินค้าเกษตรได้ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเห็นราคาขงพาราในอนาคตได้

2. ภาครัฐควรให้เกษตรกรและผู้ประกอบการยางพาราจะต้องสามารถเข้าทำการซื้อขายในตลาดสินค้าล่งหน้าได้โดยตรง และให้การสนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบการหลายด้าน

เช่น อุดหนุนวางเงินประกัน อัตราค่าธรรมเนียมเป็นพิเศษ ลดจนวนปริมาณน้ำหนักรในการซื้อขาย และส่งมอบให้น้อยลง และให้มีการส่งมอบสินค้าจริงและสถานที่ใกล้บ้าน เป็นต้น

3. ภาคองค์กรปกครองส่วนถิ่น ควรมีการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการยางพาราในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี โดยการก่อตั้งตลาดกลางยางพาราขึ้น สร้างความเป็นธรรมในการซื้อขายยางพาราให้เป็นที่ยอมรับ กระตุ้นตลาดให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรีการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อช่วยให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจยาง ตลอดจนเป็นศูนย์กลางประกาศราคาเพื่อใช้เป็นราคาอ้างอิงในภาคตะวันออกและภูมิภาคใกล้เคียง

4. เป็นตัวกลางในการซื้อขายยางพาราระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ตลาดกลางยางพาราเป็นสถานที่นัดพบเพื่อทำการซื้อขายยางพาราที่มีผู้ซื้อและผู้ขายเข้ามาทำการซื้อขายกัน ด้วยวิธีประมูลราคากันอย่างสุจริต นอกจากเป็นตัวกลางในการซื้อขายแล้ว ตลาดกลางฯ ยังมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ในการซื้อขายเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้บริการของผู้ซื้อและผู้ขายด้วย อาทิ สถานที่ซื้อขาย คลังเก็บสินค้า อุปกรณ์ซึ่งน้ำหนักรยางที่ได้มาตรฐานเพื่อรักษาผลประโยชน์ทั้งของผู้ซื้อและผู้ขาย เจ้าหน้าที่คัดเกรดยางที่มีความรู้ความชำนาญ บริการทางด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก รวมถึงบริการทางการเงิน โดยจะคิดค่าธรรมเนียมในอัตราที่เป็นธรรมทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย

5. แก้ไขข้อพิพาทระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย กรณีมีปัญหาเรื่องคุณภาพชั้นยาง และการรับน้ำหนักยาง ตลาดกลางฯ จะเข้าไปช่วยเหลือโดยให้คณะกรรมการไตรภาคีของตลาดเป็นผู้เข้าไปไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ประกอบด้วย ตัวแทนจากตลาดกลางฯ, เกษตรกรผู้ขายยาง, และโรงงานที่ประมูลยางได้ มาร่วมพิจารณาคัดชั้นยาง โดยให้ถือคำตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นการสิ้นสุด

6. แนวทางในการสร้างความมั่นคงให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในระยะยาวนั้น จำเป็นต้องพิจารณาพร้อมกันทั้งในด้านการผลิต และด้านการตลาด โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

ด้านการผลิตระดับเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. พัฒนาสายพันธุ์ยางพาราให้สามารถผลิตน้ำยางที่มีคุณภาพและมีผลผลิตต่อพื้นที่สูงขึ้น
2. พัฒนารูปแบบการปลูกและดูแลยางพาราเพื่อให้ผลิตน้ำยางที่มีคุณภาพและมีผลผลิตต่อพื้นที่สูงขึ้นรวมถึงต้นทุนการดูแลรักษาต้นยางพาราลดลง
3. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้ปลูกยางพารา เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาและมีบทบาทในการควบคุมราคา (โดยเฉพาะในตลาดล่วงหน้าที่มีการเก็งกำไรสูง) มากขึ้น และบริหารจัดการจำนวนน้ำยางที่จะออกสู่ตลาด

4. มืองค์กรให้ความรู้กับเกษตรกรเกี่ยวกับราคาในระดับผู้ซื้ออย่างพาราไปใช้กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มั่นนโยบายต่อไปนี้ คือส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการนำน้ำยางไปผลิตสินค้าที่หลากหลายและมีคุณภาพสูงขึ้นสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ Clustering เพื่อให้มีการพัฒนาการผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมยางขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้นทำวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือสร้างสินค้าใหม่ ๆ ที่ผลิตจากยางพาราสนับสนุนแผนส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์ยางสำเร็จรูป โดยเฉพาะอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมยางพาราพัฒนาตลาดซื้อขายยางพาราของไทยให้เป็นตลาดกลางในภูมิภาค เนื่องจากประเทศไทยเป็นผู้ผลิตยางพารามากที่สุดในโลกส่งเสริมผู้ประกอบการและเกษตรกรใช้ประโยชน์จากตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาส่งเสริมการนำน้ำยางไปผลิตเป็นสินค้าที่มูลค่าเพิ่มสูงขึ้น แทนการขายเพียงแค่น้ำยางซึ่งมีมูลค่าเพิ่มต่ำและควรเร่งหาตลาดใหม่ให้แก่ทั้งน้ำยาง และสินค้าที่ได้จากการแปรรูปน้ำยาง เพื่อรองรับผลผลิตที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี